

A Magánerdő-tulajdonosok Országos Egyesületétől Szalóky Tibor – a Társadalmi Kamara által szervezett klubnapon – kérdéseket tett fel dr. Lakos László földművelésügyi miniszternek.

– Várható-e, hogy a termőföld felértékelődik, és a hitelintézetek elfogadják mint jelzalogot? Tesz-e ennek érdekében az FM vezetése valamit?

A termőföld piaci értékét a keresleti és kínálati viszonyok fogják meghatározni. A földhitelezési jogintézménynek bevezetésével a földek értéke növekedni fog.

– A kárpótlási árverés előtt a tsz vagy a volt állami kezelő által véghasznált erdőterületek felújítása miből, és ki által fog megtörténni, ha ez a terület árverésre kerül bocsátva, és ott elkel mint véghasználati korú erdő?

A kárpótlási árverés előtt a tsz, vagy a volt állami kezelő által véghasznált erdőterületek felújításával kapcsolatban elmondható, hogy a kárpótlási árverésen magántulajdonba került erdők után is, ha azt még az előző kezelő, használó vágta le, be kellett fizetni (mindig annak, aki a véghasználatot végezte) az erdőfenntartási járulékot a Mezőgazdasági és Erdészeti Alapba. A keletkezett vágásterület-felújítás támogatása az Alapból történik normatív úton az új tulajdonosok esetében is.

– A magántulajdonon vadászó vadásztársaság a polgármesteri hivatalnak fizeti a bérleti díjat, ugyanakkor a vad- és vadászár a tulajdon értékét csökkenti, a tulajdonos gazdálkodását hátráltatja. Mikorra tervezi az FM a vadászatról és a vadgazdálkodásról szóló törvény végleges megalkotását?

A kormány az őszi időszakban tervezi a vadászati jog hasznosításáról szóló törvényjavaslat Országgyűlés elé terjesztését. A vadászati jog hasznosításának szabályozása a vadászati jog földtulajdonhoz kötése alapján tervezett. Ezzel összhangban szükségessé válik a helyi önkormányzatokról szóló törvény felülvizsgálata is, mely szerint a vadászati jog értékesítéséből származó bevételeket az önkormányzatok fogják megkapni.

– Az Erdőfenntartási Alap megszűnik-e, ha igen, az addig befizetett járulékot hogyan, és miből fogják az arra jogosultak visszakapni? Az Alapba addig befizetett pénz hová kerül? Hogyan fog ez a magánszférában jelentkezni?

Az Erdőfenntartási Alap (Mezőgazdasági és Erdészeti Alap) megszüntetése a szektorsemleges finanszírozást nem érinti és megmarad. Az Alapból a pénzkifizetések a magántulajdonos esetében is szektorsemlegesen jelentkeznek az erdőfelügyelőségeken keresztül.

– A kárpótlási árveréseken eddig elkelt területek földhivatali tulajdonbejegyzése csak minimális százalékban történt meg, így a tulajdonosok tulajdonosi jogaikat nem tudják gyakorolni, gazdálkodásukat nem tudják megindítani, a mező- és erdőgazdálkodás beláthatatlan károkat fog szenvedni. Miért nem tett eddig, és miért nem tesz hathatósabb intézkedéseket az FM a tulajdonbejegyzések és tulajdonba adások

meggyorsítása érdekében, és mikorra tervezi a tulajdonviszonyok végleges rendezését?

A kárpótlási árverésen megszerzett termőföldek bejegyzésére csak a megyei Kárrendezési Hivataltól megkapott árverési jegyzőkönyvek alapján történő kifizetés és birtokba adás után kerülhet sor. Ez azt jelenti, hogy először az ingatlan természetben meg kell osztani, a megosztási vázrajzot el kell készíteni és a változást a térképen át kell vezetni. Csak ez után kerülhet sorra az ingatlan tulajdoni lapjának megnyitása és az új tulajdonos bejegyzése. A földhivatalok a munka mielőbbi befejezése érdekében mindent megtesznek, azonban a nagymérvű leterhelésük miatt a munkákat nem képesek – egyéb szervezetszerű feladatok mellett – egyedül elvégezni. Erre tekintettel a kárpótlási feladatok megkezdésétől vállalkozókat is bevontak a földmérési munkába. Országos viszonylatban az árveréseken elkelt területek 62%-a kifizetésre került és ennek 41%-ára már az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés is megtörtént. Sajnálatos módon ez az adat országosan nagy szóródást mutat, ami főleg a tájegységenkénti különböző leterheléstől függ. Tekintettel arra, hogy több megyében közeledik a munkák befejezése, ezért mind a pénzek, mind pedig a dolgozók átcsoportosítását tervezzük.

Megjegyezni kívánom, hogy előfordulhat, hogy az erdőterületek vonatkozásában az átlagnál nagyobb az elmaradás, mivel a földhivatalok elsődleges célja a termelés folyamatosságának biztosítása volt. Erre tekintettel a munkák során előnyt élveznek azok a tulajdonosok, akik ültetvénytelepítést kívánnak végrehajtani. A munkák befejezésének költségvetési vonzatai is vannak, így azok megoldására is a közeljövőben intézkedések várhatók.

– Mikortól tulajdonos a tulajdonos, mikortól gyakorolhatja tulajdonosi jogait, és mikortól kérhető számon rajta tulajdonna? Akkortól, ha az árverésen meghirdeteti, és általa kifizetett területről a nevére szóló árverési jegyzőkönyvet kézhez kapja, vagy netán akkor válik tulajdonossá, ha mindezek megléte után a Földhivatal a tulajdoni lapra nevért rávezeti, és területét a földkiadó bizottság birtokba adja?

Arra a kérdésre, hogy mikortól tulajdonos a tulajdonos, a választ a Ptk. 117. § (3) bekezdése adja meg, mely szerint az ingatlan tulajdonjogának átruházásához a tulajdonosváltás ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése szükséges.

A birtokba adás szabályait a Ptk. végrehajtásáról szóló 104/1991. (VIII. 3.) Korm. rendelet 52. §-a tartalmazza.

Ha valaki az ingatlan birtokába lép, de tulajdonjogának bejegyzése még nem történt meg, a Ptk. szerint a tulajdonoshoz hasonló védelemben részesül.

A földhivatal által kiadott, a tulajdonjog bejegyzési kérelem tárgyát és iktatószámát tartalmazó hiteles tulajdonlap-másolat birtokában az árverési vevő már rendelkezhet ingatlanával (pl. hitelkérelmet nyújthat be).

– Az 1993-as Riói Konferencián a Magyar Köztársaság vállalta, hogy az ezredfordulóra 150 000 ha új erdőt fog telepíteni. Milyen stádiumban van ez a dolog, és miből fogják finanszírozni? Hogyan ösztönzi a kormány a tulajdonosokat az erdőtelepítésekre, a parlagterületek művelésbe vonására? Ennek a vállalásnak volt-e és van-e reális alapja, netán csak ígéret volt?

Az adott kérdést a válasz előtt pontosítani kell, mely szerint Magyarország nem az 1993-as Riói Konferencián vállalta a tízéves 150 ezer ha-os erdőtelepítési programot, hanem egy 1987. évi állami tervbizottsági határozatot erősített meg egy 1991. évi kormányhatározat úgy, hogy a 150 ezer ha-os erdőtelepítési programot az ország gazdasági teherbíró képességének (pénzügyi lehetőségek) függvényében kell megvalósítani. A program jelenlegi teljesítése 26 ezer ha, 40%-a az időarányos 65 ezer ha tervezett területnek.

– Hogyan tervezi az FM a METE-nek, a mintegy 800 000 ha erdőterületet magáénak tudó, 200-250 000 fős magánerdő-tulajdonosi réteget képviselő érdekvédelmi szervezet anyagi támogatását?

A Földművelésügyi Minisztérium érdekvédelmi feladatokát nem láthat el, így a támogatás, az érdekvédelem ügyében az Agrárkamarát kell megkeresni.

– Megvalósítható-e, hogy egy csomagban kerüljön az Országgyűlés elé az erdő, a vadászati és a természetvédelmi törvény?

A földművelésügyi miniszter felelősségi körébe tartozóan egyidejűleg tervezett az erdőről és az erdő védelméről

szóló, valamint a vadászati jog hasznosításáról szóló törvényjavaslat elkészítése.

A természetvédelemről szóló törvény tervezetét a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszternek kell elkészítenie. A törvények együttes betervezéséről pedig a kormánynak kell döntenie.

– A Kormánynak mi a politikai szándéka a magánerdő-tulajdonosi réteg kezelésével kapcsolatban?

A Kormány nem tesz különbséget a magántulajdonosok és más tulajdonosok között. Politikailag e különbségtétel diszkriminációt jelentene.

– Az erdők szociális és egyéb funkcióinak érvényesítését melyik szektorban és milyen mértékben kívánja – avagy nem kívánja – támogatni az állam?

Az erdők a fejlett államokban a világon mindenütt, éppen a szociális és társadalmi közérdeket szolgáló funkciójuk miatt, központilag, törvény által korlátozott használati jogú magántulajdon kategóriába tartoznak (pl. a tulajdonos csak akkor vághatja ki a fát, ha az a gazdálkodás szabályai szerint elérte a vágásérettségi korát stb.). Ezért az állam az erdők szociális üdülési funkcióinak fejlesztését szektorsemleges módon támogatja, függetlenül attól, hogy állami vagy magánerdőről van szó!

– Ökológiai és ökonómiai szempontból a tartamos erdőgazdálkodást – a megváltozott tulajdoni arányokra való tekintettel – meg kell fogalmazni a magánerdőkre vonatkozóan. Tervezi-e – ha igen, mikorra, ha nem, milyen indokok alapján nem – a tárca ennek a kérdésnek a kidolgozását?

Az erdőkhöz tartamos szakmai gazdálkodást, a tulajdonviszonyoktól függetlenül, egyforma szabályok szerint kell gyakorolni.

Ezért a szakmai gazdasági szabályozást mindig szektorsemleges módon kell kialakítani.

Lyubomir Dimirti professzort IUFRO érdeméremmel tüntették ki

Lyubomir Dimitri professzor Magyarországon született, az 1956-os menekültáradatban ő is benne volt erdőmérnök hallgatóként. Azon kevesek közül való volt, akik nem vándoroltak el a tengerentúlra, hanem tanulmányaikat az akkori NSZK-ban fejezték be. Délszláv hangzású neve jelzi, hogy édesapja bolgár nemzetiségű volt, anyja pedig szülőfalujának, a Csepel-szigeti Lórévnek délszláv lakosságához tartozott. A szláv vér ellenére is L. Dimitri magyar szívével és magyar hazához kötődő érzületekkel él Hannoversch Mündenben, ebben a kedves, középkorias hangulatot árasztó hesseni kisvárosban. Ebben a városban korábban erdészeti fakultás működött, mígnem áttelepítették a szomszédos Göttingenbe. L. Dimitri itt fejezte be tanulmányait. Tehetsége, talpraesettsége és gyakorlatias gondolkodása emelte őt a hesseni erdészeti kutatóintézet Erdővédelmi Osztályának élére. Hosszabb időt töltött az USA-ban, kitűnően beszéli az angol nyelvet is és ezért jelentős szerepet tölt be a nemzetközi szakmai közéletben is. Az IUFRO „Gyökér és törzsrothadás” munkacsoportjának vezetője. Szakmai munkássága a fenyő-gyökértapló és szükárosodás elleni védekezésben domborodik ki.

Jó magyar érzését jelzi, hogy számos magyar kutató számára szerzett német ösztöndíjas lehetőséget szakmai tapasztalataik bővítése céljából. A soproni egyetemmel is munkakapcsolatban áll.

Az IUFRO ez ideig, a finnországi Tampereben tartott kongresszusán kapott IUFRO érdemrendet. Kiténtetéséhez szívóbból gratulálunk és sikeres további munkát kívánunk neki a magyar erdészek nevében.

Dr. Szodfridt István

Tanácskozott a Magyar Nyárfa Bizottság

Az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet tanácstermébe hívta tagjait a Magyar Nyárfa Bizottság. Dr. Erdős László, a Bizottság elnöke adott tájékoztatást a **Nemzetközi Nyárfa Bizottság 1996. évi magyarországi 20. ülésének előkészítő munkájáról.**

Hasonló tudományos nemzetközi rendezvényre 1936-ban került sor, amikor Roth Gyula és Waldbott báró az IUFRO és az Erdészeti Világkongresszust szervezte hazánkban. A sikeres rendezvények emeltek hazánk nemzetközi hírnevét és szakmai elismertségét.

A Nemzetközi Nyárfa Bizottság 1947-ben alakult Rómában és folyamatosan a FAO erdészeti tanácsadó testületeként működik. Tagja 35 ország, köztük 1953-tól Magyarország is.

Részen az elmúlt évtizedek elzártságával magyarázható, hogy hazánkban eddig nem került sor a rendezvényre annak ellenére, hogy Európában Franciaország után hazánk rendelkezik a legtöbb nyárral. Már az előző ülésen, 1992-ben Zaragózában felmerült egy magyar rendezés lehetősége. Ettől indítva az FM benyújtotta pályázatát a FAO-hoz, azt az illetékesek elfogadták. Az FM a rendezéssel az ERTI-t bízta meg. Egy hét fős szervező bizottság és számos helyi közreműködő munkájával folynak az előkészületek. J. B. Ball úr, a FAO erdészeti titkára májusban a helyszínen tájékozódott a programokról és a szervezési feltételekről. A javasolt programokat jóváhagyta.

A négynapos tanulmányút szeptember 27-30. között zajlik, ami Szolnok térségében, a Tisza-árterí nyárfatermesztést, Derecske, Hajdúhadház, Nyírlugos és Tímár térségében az intenzív termesztési eljárásokat, kísérleteket mutatja be. Az akác iránti fokozódó érdeklődésre való tekintettel Baktalórántházán az akác is helyet kapott.

A fafeldolgozás és a felhasználás témáit Kunszentmártonban a Paletta Kft.-ben és az Interspan Kft.-ben (Vásárosnamény) fogják tanulmányozni a résztvevők.

A konferenciára október 2-4. között, a Hotel AGRO-ban (MÓSZ Szálló) kerül sor. Itt folynak majd a plenáris és a szekciós ülések, amelyeket poszterek egészítenek ki. A hazaiak részvételi lehetőségeit, valamint feltételeit szaklapokban teszik közzé.

A második napirendi ponttal *dr. Bach István*, a Bizottság titkára foglalkozott. Mint előadta, a Bizottság működése ellátja a nemzetközi szervezeti és tudományos kapcsolatokat, nem terjed azonban ki a gazdálkodókra, az üzemi életre. Ehhez szervezeti változtatás kívánatos. *Szebeni László*, a NEFAG vezérigazgatója értékelve a Bizottság munkáját, lehetőséget lát arra, hogy megfelelő előkészítés és feltételek esetén a Bizottság az Alföldi Erdőkért Pjt.-hez társszervezetként kapcsolódjon.

Többen javasolták, hogy a működés terjedjen ki a fafeldolgozási és -kereskedelmi területre is. Végül határozat született egy előkészítő bizottságról, amelyik kidolgozza a szervezet működési, tagviszonyi stb. kérdéseit. Ez az előterjesztés kerül a következő közgyűlés elé.

Dr. Erdős László

Tényleg gazdátlan az erdő?

Az erdő kettős természetű vagyontárgy: Léte, megőrzése a közösség számára előnyös és szükséges, tehát e tekintetben közvagyon, melyet tartamosan fenn kell tartani, magántulajdonként hozamai gazdaságos erdőművelés mellett a tulajdonos szükségleteit elégítik ki.

A köz- és magánérdek közötti ellentmondást az állam úgy oldja fel, hogy az erdőtulajdonosokra szigorúbb kötétségek vonatkoznak, mint a többi művelési ág gazdáira. Így az erdő korlátozott rendelkezésű tulajdon. A korlátozásra közérdekből van szükség, ez pedig nem más, mint a tartamos gazdálkodás érdekében tett intézkedés.

A hazai erdők tulajdonviszonyainak változása miatt a szakszerű erdőkezelés fenntartása közös érdekünk. A megszűnő termelőszövetkezetek esetében átmenetileg – esetleg éveken át, a tulajdoni viszonyok végleges rendeződéséig – gazdátlan erdőterületek jöhetnek létre, pl. a kárpótlásra kijelölt és árverezésen magánkézbe kerülő természetvédelmi oltalom alatt álló erdőknek, az osztatlan tagi tulajdonban lévő erdőknek a földkiadó bizottságok vonatott munkája miatt nincs tulajdonosi képviselője. Ezen esetekben a szakhatóságnak haladéktalanul gondoskodni kellene a tulajdonosok szakmai irányú támogatásáról.

A jelenleg is hatályos 1961. évi VII. törvény – Erdőtörvény –, továbbá az 1992. évi II. törvény 24. § szerint a szövetkezeti gazdálkodásból kikerült erdőkben az osztatlan közös gazdálkodást fenn kell tartani. A tulajdonviszonyok megváltozása előtt és napjainkban is az üzemtér – erdőállomány-gazdálkodási terv – szerint köteles gazdálkodni a tulajdonos.

Törvényes úton több lehetőség adódik erdőgazdálkodásra, így: – Erdőbirtokossági társulat létrehozásával, melytől a vonatkozó törvény szerint erdőgazdálkodásra, illetve az ahhoz közvetlenül csatlakozó tevékenység végzésére már két erdőtulajdonos létrehozhat.

– Erdőbirtokosok szövetkezte – Erdősövetkezet –, melynek az 1992. évi I. törvény alapján már öt fő erdőtulajdonnal vagy erdőstésre alkalmas földterülettel rendelkező természetes személy és jogi személy is, így önkormányzatok, pénzintézetek, szövetkezetek tagjai lehetnek.

– Különböző társasági formákban, így bt., kft., kkt. is végzhető erdőgazdálkodás az osztatlan közös gazdálkodás szem elől tartásával.

Fentiek figyelembevételével az erdőtulajdonos elsődleges kötelessége, hogy erdejében csak érvényes üzemtér birtokában, annak előírásai alapján gazdálkodhat.

Az üzemtér tartalmazása az erdőről, annak állapotáról, a szükséges beavatkozásokról, fakitermelési lehetőségekről szóló információkat. Attól eltérni csak az illetékes szakhatóság engedélyével lehet. Az erdő őrzéséről és védelméről a tulajdonosnak kell gondoskodnia, ami érdeke is, mivel a vagyonát védi. A szakhatóság az üzemtértől eltérő engedély nélküli termeléseket, továbbá a szakszerűtlen gazdálkodást bünteti. Megemlítendő és a szakszerűtlen kezelés szempontjából elengedhetetlen követelménye a törvénynek, hogy kötelezi a tulajdonost szakember alkalmazására. Ez történhet teljes munkaidős állandó foglalkoztatással vagy részmunkaidőben, esetleg megbízásos alapon a feladatok jellegétől, az erdőterület nagyságától függően. Amennyiben az erdőtulajdonosok kellő felelősséget érezve a törvényt betartva gondozzák, szakszerűen kezelik erdőjüket, talán garancia lehet mindannyiunk részére az erdők jelen állapotának megőrzése, a visszafordíthatatlan leromlás megakadályozása.

Tóth László

Őstulokban (is) reménykedve...

Reményfy László rengeteg időt és energiát szentel az őserdő- és erdőrezervátumokkal foglalkozók cseplülésére. Közben eszébe sem jut szóba állni velük, olvasni kutatási eredményeiket, megismerni terveiket, megkérdezni őket céljaikról és módszereikről, netán beállni közéjük, ha csak egy kis időre is, hogy megtudjon valamit róluk, s az őserdőről. Így azután, semmit sem tudva róluk, bármit lefr, ami eszébe jut.

A jól tejelő szarvasmarha nem egyszerűen leszármazottja az őstuloknak, hanem az életrevalóságot adó génnek negatív szelekciójával életképtelenné tett korcsa. A tulokká váló visszaváltozás pedig nem képesség kérdése, hanem szükségé. A szarvasmarha tartásán csak tulokként létezhet.

„Erdoink” („kultúrerdőink”, „gazdasági erdőink”, „állományaink”) nem egyszerűen az őserdők életébe való beavatkozás eredményei, hanem az élelmi hálózatok rövidre zárásával, organizációjuk megszüntetésével, a létfeltételeket előállító és megőrző populációk nagyobbik részének vagy teljességének kiirtásával keletkeztek, s csupán egyetlen vagy alig néhány fapopuláció egyetlen korosztályának az időszakos állományai, vagyis csak fatermesztő parcellák az erdő helyén. Ezeket a faállományokat őserdővé változtatni semmilyen munkával sem lehet. Mi csak segíthetünk őserdővé váló válásukban, ha valahol másutt van még az ehhez szükséges populációkból, vagy egyéb alkotórészekből, de ez nem olyan és nem akkora munkát igényel, mint amit eddig végeztünk. (Egy cél követése egyébként nem függhet attól, hogy mekkora munkát igényel elérése.)

A kidőlt nagy fa helyén nem ausztrál bozóthoz hasonló növényársulás alakul ki, hanem az élelmi hálózat egyedfejlődésének (regenerációjának, szukcessziójának) az a szakasza, amelyet a talaj maradvékai, s a gyepszint, a cserjeszint stb. maradvék növény-, állat-, gombapopulációi lehetővé tesznek a hiányos vagy zavart organizáció segítségével. Örömteli esemény, ha még maradt valahol a környéken néhány cserje, s abból cserjeszint kezd kialakulni! Az őserdő, a természetes erdő irányába való

fejlődést enélkül hiába is remélnénk; erdészeti ápolásokkal és nevelésekkel még ősaállományokhoz sem juthatnánk.

A gazdasági erdő nem más, mint a természetes erdőben elkövetett sok-sok ésszerűtlenség, természet elleni véték, egyben gazdasági hiba (eredménye). Ha ezeket főlzárolmánk, akkor a természetes: az ép, az egészséges, a tartamos, a stabil stb. erdőhöz jutnánk. Ehhez persze nem (erdő helyén) fatermesztő, hanem erdő-szakmai ismeretekre, erdői regeneráló és fenntartó képzettségre van szükség.

Az erdő vagy bármely egyéb ökoszisztéma regenerációja tehát nem erdészeti, de nem is ökológiai, hanem bioszféra-biológiai, ezen belül erdőbiológiai, ökoszisztéma-biológiai esemény. Az erdőbiológia nem is tudományág, hanem az erdővel kapcsolatos eddigi tudományágak analitikus részeredményeinek szintetikus ismeretrendszere. Ez – sajnálatos módon – még nem keltette föl sem az erdészek, sem az ökológusok vagy természetvédők érdeklődését, mint ahogy Reményfy Lászlót sem, hiszen őket nem az erdő érdekli.

Az erdőrezervátum-létesítő kampányának egyébként csak az egyik oka az a természetvédői remény, hogy természeté: őserdővé válhatnak az érintetlenül hagyott területek faállományai, és lehet végre tárgya is a természetvédelemnek. Egy másik, 1984 óta hirdettek ok, hogy a természetes állapot a tartós létezés egyedüli feltétele. A harmadik, jelen pillanatban érvényesülő ok az, hogy erdőrezervátumnak nevezve, de csak ERTI fatermesztési kísérletek mintaterületeként kezelve (amelyeket már száz évvel korábban kellett volna kiűzni) kizárhassák az egyéb lehetséges és szükséges szempontok szerinti létesítést és kezelést.

A természetes állapot regenerálódásához nem elegendő a területek magára hagyása. A hiányzó populációk visszatelepedésének, a talajok regenerációjának emberi és nem emberi segítségéhez, az ember előttinél is gazdagabb, stabilabb stb. állapot eléréséhez számos eszköz és módszer ismert már. A természetes erdőállapot felújításához alkalmas technológia gyakorlati bevezetése és bemutatása ugyancsak a rezervátumok feladata lenne.

Újra kell tehát tanulnunk az őstulokt és az őserdőt egyaránt. A régít meg el kell felejteni. Remélem, Reményfy Lászlóra nem áll az a tétel, miszerint az idősrebbek a régi ismeretekkel halnak meg, s az újat majd a fiatalok sajátítják el.

Agócs József

Az erdészek ötágú csillagáról

(Egyben válasz a csupán „Egy öreg nyugdíjas ker.vez. erdész” jelzéssel a szerkesztőséghez érkezett levélre)

Az erdészeti személyzetnek egyenruha viselési kötelességéről első törvényünk – az 1879. évi XXXI. t. cz. 45. §-a – intézkedik. Ennek végrehajtására a m. kir. közalapítványi erdőöszték és erdőőrök vonatkozásában az 1880. évi, a kincstári erdőöszték és az erdő állami felügyeletével megbízott királyi erdőfelügyelőségi személyzetet érintően pedig az 1881. évi szabályrendelet tölgylevelet rendszeresít rangjelzésre. A közalapítványiak részére egyszerű tölgylevelet és a fokozat jelzésére egy-két-három makkot. A kincstáriaknak egységesen öt tölgylevelből képzett csokrot, ötágú csillag alakzatban képleg is megjelenítve.

Az ötágú csillag nem ötletszerű. Én még úgy tanultam – és tapasztaltam egy életen át, legújabb dendrológiánk azonban nem említi –, hogy a levelek a tölgy hajtásán csigavonalban, egymást ötszével fedve helyezkednek el. Legjobban megmutatkozik ez a csemetén, amit általában felülről, a hajtás nyílásából szemlélünk. A tölgy-csillag öt ágát tehát a természet alkotta, teljesen politikamentesen...

Az ötlevelű csokor eszméje nyilván nem a törvényalkotók, még kevésbé a végrehajtók megfigyelése volt, sokkal korábban is alkalmazhatták. A Nemzeti Galériában őrzött egyik gótikus oltaron is felfedeztem. Az idők azóta változtak, sok minden kiment a divatból még törvényi jóváhagyás ellenére is. Változott az egyenruha, de az ötágú csillag nagyszerű absztraháltsága révén túlélt minden változást. Bevonult a közéletbe. Jelvényként terjedt a főiskolai életben a bányászok keresztbetett kalapácsos jelvényétől megkülönböztetésüképpen, gyűrűt díszített, kis ezüstlánccon függve álarcosbábi ajándékként adtuk valamikor soproni szeplányoknak... De csakhamar rákerült hivatalos iratok fejlecére, körpecsétekre és 1958 októbertől kezdve szaklapunknak – AZ ERDŐ-NEK – címlapjára, és marad továbbra is az ERDÉSZETI LAPOK-on, egyesületi bélyegzőnkön és zászlónkon.

Jérôme René

Erdésszemmel Provence-ban

Második rész

Kicsit nehéz szívvel vettünk búcsút Jean Toth nizzai otthonától, és a bűbájos Giselle asszonytól, aki szívélyes vendég-látónk volt.

A tanulmányút kiindulópontja Tartarin mester városa Tarascon. Itt Bérces Istvánék fogadtak, akik a több mint 400 éve épült kúriájukban szállásoltak el, melyet bizonyára ismer valamennyi Franciaországban járt erdész, akit Tóth János kalauzolt. A hajdani kolostor – mely többször leégett – középkori hangulatot árasztó vendégházzá alakult a Bérces házaspár keze nyomán.

Fontos bemutató helye lett a francia *Cedrus atlantica* programnak a Mont Ventoux hegység, melyet az 1860-as években

A Pont-du-Gard a római építészek remeke

Növedékköszvény gyérítés után

még fátlan, csak cserjével benőtt bozótosként említették. Az 1900-as években elkezdett telepítés eredményeként ma már 1500 ha cédruserdő borítja. Mint Jean Toth elmondta, a *Cedrus atlantica* erdészeti jelentősége 1870 óta számottevő Franciaország erdészetében. Jelenleg e faj mintegy 30 000 ha területet borít, mely természetes újjalattal erdősült, minden emberi beavatkozástól függetlenül. A kedvező tapasztalatok alapján évi 1500 hektár erdősítést végeznek e fajjal Dél-Franciaországban.

Jean Toth vizsgálataival bebizonyította, hogy a *Cedrus atlantica* esetében a virágporzás és a megtermékenyülés különböző időszakokban történik. Az egyik szeptemberben, a másik a következő év májusában. A cédrusmagokat gondos kezeléssel lehet hosszabb ideig tárolni. 20-30 °C-on szikkasztva, 8-10%-os nedvességtartalommal, -2 és -15 fok között légmentesen lezárt tárolóedényben 4-5 évig tárolható számottevő veszteség nélkül. Az egyébként átfekvő cédrusmagot vetés előtt 4-6 hétig 4 °C-on, 70-80%-os páratartalomban tartjuk a csírázás megindulásáig. A csemetenevelés éppen olyan kényes feladat mint az átiskolázás. (E témára reményeink szerint még visszatérünk.)

Az előző részben említettem, hogy a szarvasgomba milyen komoly bevételt jelent az egyes erdőtulajdonosoknak. Nos mint megtudtuk, van olyan község a Mont Ventoux környékén, ahol a községi erdők faanyagból nyert éves jövedelme 600 ezer francia frank, míg a szarvasgombából elért bevétel meghaladta a 800 ezer frankot. Az így befolyt pénzből a község maga építette ki a közjóléti berendezéseket (asztal, pad stb.) ügyelve arra, hogy a látogatók ne terheljék túlságosan a gazdag gombalelő helyeket.

A karácsonyfa-termelés Németországban nagyrészt a magánerdő-birtokosok dolga. Az évi 23 millió darab kétharmada hazai termés. Árai idén a tavalyi szinten mozognak. Legnagyobb becsülete a nordmanniának van, a leginkább keresett kétméteresek ára darabonként 80 DM-ig terjed. Kedvezőbb a luc ára, a kékes árnyalatú nemesluc 30-40 DM-ért kapható, a klasszikus luc-karácsonyfa ára 20 DM körül mozog, alig több mint egy szép virágcsokoré. Kellemes illatánál fogva a legkeresettebb a luc.

(AFZ DW 1995. 2. Ref.: Jérôme R.)

Szigorúan ellenőrzött mintaterületek

Megtekintettünk egy 800 hektáros *Quercus ilex* állományt, amit *Cedrus atlanticus*-al cserélnék le. A már meglévő mintegy 400 hektár erdősfítés szemmel áthatóan jól érzi magát az egébként igencsak degradálódott termőhelyen, ahol eddig csupán az alig 20 cm-es *Quercus coxifera* tenyészett.

Valiquilés határában nyelési kísérleteket láttunk fiatal *Cedrus atlantica* állományban. Nem is a nyelési eredmények voltak feltűnőek, hanem a sziklás vázlat, ahol szinte anakronizmus volt az erdőtelepítés.

Belvázat határában összehasonlító kísérleteket láttunk a feketefenyővel. A *Cedrus atlantica* itt mutatta meg igazán,

Természetes felújítás cédrus állományban

hogy mennyivel „tud” többet, mint a feketefenyő. Magassági méretei éppúgy megelőzték a feketefenyőt, mint a vastagsági növedék. Mint megtudtuk, a lehullott tűlevél is hamarabb bomlik el a cédrusállományokban.

Az új cédruserdők telepítésénél a származás nyomon kísérése igen fontos feladata a szakembereknek. Bizonyított tény, hogy az öreg magányos fákról származó mag életképtelen, illetve csírázaskor elpusztul. Már több helyen magtermő állományokról gyűjthetik a magot.

Irigykedve tapasztalhattuk, hogy az I.N.R.A. (a francia ERTI) nem szűkölködik a kísérletekhez szükséges anyagiakban. Jean Toth elmondotta, hogy számtalan magyar erdőszakember látta már a *Cedrus atlanticus*-al elért eredményeiket. Csak reméli, hogy a francia tapasztalatok Magyarországon is hasznosíthatók, és végre kimozdul a holtpontról a magyar cédrus program – legalább átfogó intenzív kísérleti jelleggel. A látottak alapján az bizony nagyon jó lenne.

Pápai Gábor

Sötét felhők

gyülekeznek **dr. Roth Gyula** nimbuszának egén. Szülővárosának polgármesteri hivatala felől fújják a vészthozó szelek.

A város oktatásügyi felügyelete fogyasztani tervezi a nagynevű elődünk nevét viselő Erdészeti és Faipari Szakközépiskola tanulói létszámát és javasolja, hogy a következő tanévtől kezdődően egy osztállyal kevesebbet iskolázzon be. Kiváltani tervezi az iskola jelenlegi kollégiumát az így csökkenő létszámnak máshová csatolásával. Sorvasztását jelentené ez a nagyszerű intézménynek – minden egyéb fogadkozás ellenére is.

Talán nincsen még egy olyan termelési ág, mint a rendkívül hosszú ciklusú erdőszekedés, amely nem nélkülözheti az országban szétszórta működő szakmából dinasztiai nevelését. Ez az iskola már fényesen igazolja erre való alkalmasságát.

Még nem késő! – Derék Városcsók, nagyon kérjük alaposan gondolják majd meg, miként döntenek a javaslat felől...

Előfizetők figyelem!

Az „Erdészeti Lapok” szeptemberi számát a terjesztő posta több helyi csoportnak (vagy egyéni előfizetőnek) tévesen küldte meg. A nyilvántartási sorszámat összekeverte a kikézésbitendő darabszámmal, így volt, aki előfizetésén felüli lapszámot kapott. Ennek következménye az lett, hogy közel 200 „Erdészeti Lap” előfizető nem kaphatta meg a szeptemberi számot.

Az Országos Erdészeti Egyesület Titkársága nagyon kéri mindazokat, akik többlet lapszámot kaptak, hogy küldjék vissza a titkárságnak.

1027 Budapest, Fő u. 68.